

JÄÄKIEKKOHARRASTUKSEN JATKUMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT JUNIORI-IÄSSÄ

Seurantatutkimuksen kohderyhmänä
vuonna 2000 syntyneet jääkiekkoilijat

Niilo Kontinen

KIHUn julkaisusarja, nro 65
ISBN 978-952-7290-02-6
ISSN 2489-8317

Niilo Konttinen

Jääkiekkoharrastuksen jatkumiseen vaikuttavat tekijät juniori-iässä

Seurantatutkimuksen kohderyhmänä vuonna 2000
syntyneet jääkiekkoilijat

Kihun julkaisusarja, nro 65

Copyright © 2019 KIHU

ISBN 978-952-7290-02-6 (verkkojulkaisu)

ISSN 2489-8317 (verkkojulkaisu)

Kannen valokuvat: yläkuva Timo Reiman/JYP juniorit, alakuvat Riku Laukkanen/SJL

Kaikki oikeudet pidätetään. Tämän julkaisun tai sen osan jäljentäminen ilman tekijän kirjallista lupaa painamalla, monistamalla, äänittämällä tai muulla tavoin on tekijänoikeuslain mukaisesti kielletty.

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU, Jyväskylä 2019

Jyväskylä 2019

SISÄLLYS

SAATTEEKSI	4
1 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	5
1.1 Tutkimuksen kohderyhmä	5
1.2 Kyselylomake	6
2 HARRASTUKSEN JATKUMINEN VUONNA 2000 SYNTYNEIDEN IKÄLUOKASSA.....	9
2.1 Harrastusta jatkaneiden suhteelliset osuudet koko ikäluokassa vuonna 2018	9
2.2 Harrastusta jatkaneiden pelaajien suhteelliset osuudet SJLn alueilla vuonna 2018	10
2.3 Harrastuksen jatkaminen ja syntymäkuukausi	10
3 KYSELYN TULOKSET.....	11
3.1 Tutkimuksen vastausprosentit.....	11
3.2 Taustatietoa kyselyyn vastanneista pelaajista	11
3.3 Harrastuksen jatkumiseen vaikuttavia tekijöitä.....	15
4 PSYKOLOGISET TEKIJÄT HARRASTUKSEN JATKUMISEN TAUSTALLA	18
4.1 Koettu pätevyys	18
4.2 Motivaatio	18
4.3 Pitkäjänteisyys.....	18
4.4 Viihtyminen	18
4.5 Joukkueen ilmapiiri	19
5 YHTEENVETO.....	20

SAATTEEKSI

Jääkiekko on tänä päivänä Suomen seuratuin urheilulaji. Huippupelaajamme ovat lähes päivittäin esillä eri medioissa ja myös miesten, naisten sekä nuorten maajoukkueet edustavat kansainvälistä huipputasoa. Kaiken tämän ohessa on kuitenkin tärkeää muistaa, että jääkiekko on samalla yksi merkittävimmistä lasten ja nuorten harrastamista urheilulajeista Suomessa.

Läheskään kaikista juniorikiekkoilijoista ei kuitenkaan tule kansallisen tason, saati kansainvälisen tason huippupelaajia. Suomen mittakaavassa tarkasteltuna jääkiekko lajina tarjoaa kuitenkin poikkeuksellisesti varsin monelle liikunnallisesti suuntautuneelle nuorelle harkinnan arvoisen uravaihtoehdon, mutta vielä useammalle se tarjoaa monipuolisen harrastuksen ja siten toivottavasti myös vankan perustan läpi elämän kestäväälle liikunnalliselle elämäntavalle.

Riippumatta siitä, ohjautuuko nuori kilpaurheilijan tai harrastajan polulle, kummassakin tapauksessa on tärkeää, että nuorella olisi mahdollisuudet ja puitteet omien taitojensa ja valmiuksiensa pitkäjänteiseen kehittämiseen sekä positiivisia kokemuksia ja elämyksiä tuottavaan vapaa-ajan harrastamiseen jääkiekkoseurassa. Olennainen kysymys onkin, kuinka nuoria lajin harrastajia voitaisiin tukea, ohjata ja valmentaa niin, että jääkiekon pelaaminen ei jäisi vain kokeiluksi, vaan siitä tulisi mahdollisimman monelle joko ammatti, mielekäs kilpaurheilumuoto tai pitkäaikainen liikuntaharrastus.

Nyt esiteltävän seurantatutkimuksen tarkoituksena on ollut tuottaa sellaista tietoa, jota voitaisiin jatkossa hyödyntää juniorikiekkoilun kehittämistyössä Suomessa. Tavoitteena on ollut selvittää niitä tekijöitä, jotka ovat yhteydessä jääkiekkoharrastuksen jatkumiseen nuorten pelaajien keskuudessa. Tutkimuksen kohderyhmänä on ollut vuonna 2000 syntynyt ikäluokka. Seurannan ensimmäisessä vaiheessa, alkuvuodesta 2015, kaikille ikäluokan tyttö- ja poikapelaajille toimitettiin vastattavaksi kyselylomake. Lomakkeella kerättiin monipuolista tietoa 14-15-vuotiaiden jääkiekkoilijoiden harrastustoiminnasta. Jatkossa aineistoa täydennettiin kerran vuodessa lisäämällä kunkin pelaajan kohdalle tieto siitä, oliko harrastus jatkunut. Seurantaä jatkettiin aina vuoteen 2018, jolloin ikäluokan pelaajat täyttivät 18 vuotta.

Raportissa esitettävät tulokset perustuvat pääosin kyselylomakeaineistoon, joka koostuu 756 pelaajan otokseen. Lomakkeella kerättiin tietoa mm. jääkiekon aloittamisesta, pelaajien harjoitteluun ja muuhun liikuntaan käytetystä ajasta, pelimäärästä sekä tietyistä harrastamisen taustalla vaikuttavista psykologisista tekijöistä (esim. motivaatio).

Tämän tutkimuksen toteuttaminen ja tulosten raportointi eivät olisi olleet mahdollisia ilman pitkäaikaisista yhteistyötä Suomen Jääkiekkoliiton kanssa. Erityisen kiitoksen ansaitsevat SJLn koulutuspäällikkö Ari Piispanen sekä kilpailusihteeri Teemu Vanhala, joiden työpanoksella on ollut tärkeä merkitys hankkeen toteutuksen suhteen. Niin ikään haluan esittää kiitokset myös PsM Antti Järviselle hänen arvokkaasta avustaan aineiston keräämisessä.

Niilo Konttinen

Urheilupsykologian tutkija

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU)

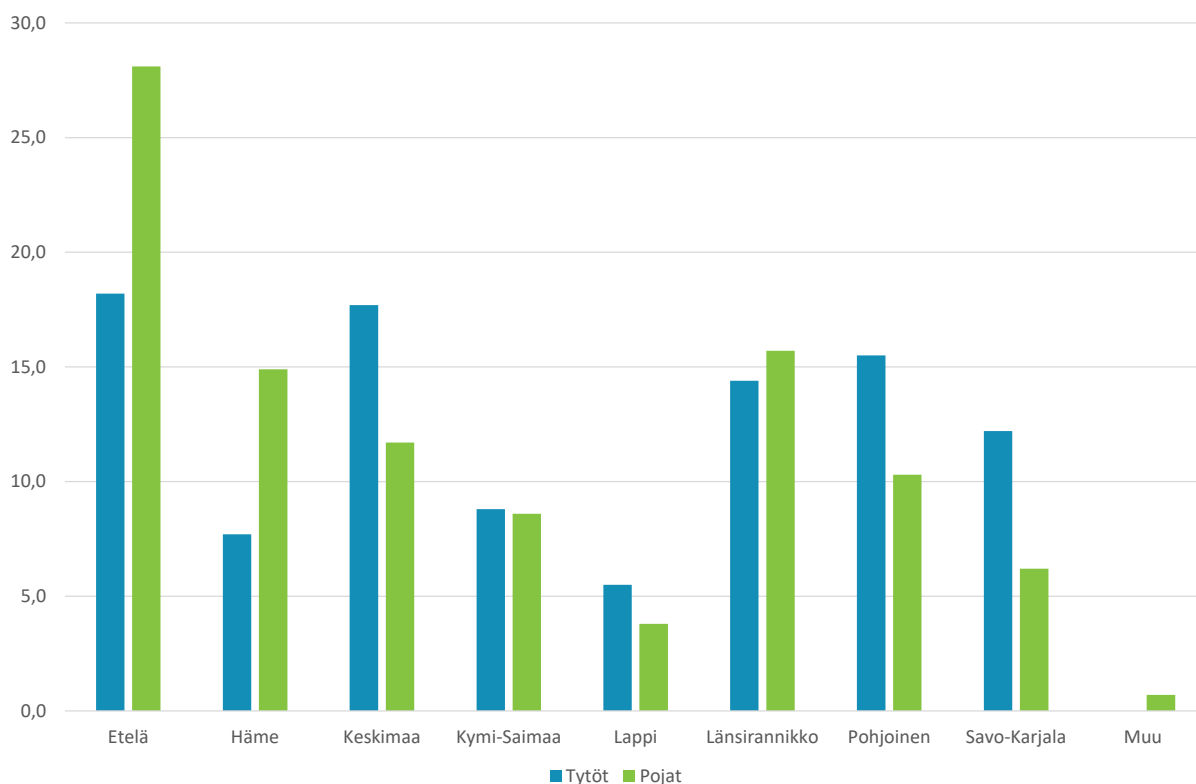
1 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

1.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen aineisto kerättiin alkuvuodesta 2015. Kohderyhmänä olivat kaikki vuonna 2000 syntyneet pelaajat, jotka olivat lunastaneet Suomen Jääkiekkoliiton (SJL) pelaajalisenssin kaudelle 2014-15. Ikäluokan pelaajat täyttivät siis kyseisen vuoden aikana 15 vuotta.

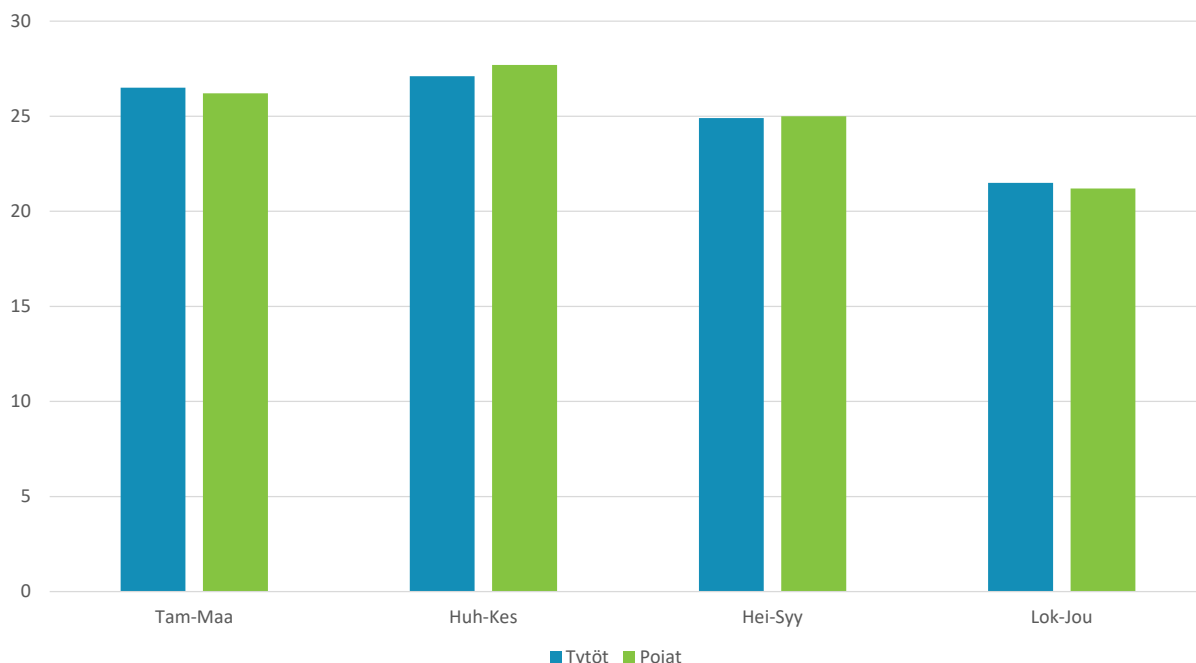
Kaiken kaikkiaan ikäluokan koko oli 2417 pelaajaa, joista 181 oli tyttöjä ja 2236 poikia. Jääkiekkoharrastuksen jatkumista seurattiin lisenssirekisterin avulla siten, että tiedot lunastetuista pelaajalisensseistä koottiin yhteen aina kunkin seurantavuoden (2016, 2017 ja 2018) tammikuussa.

Kuvassa 1 on esitetty pelaajien jakaantuminen SJLn alueiden kesken. Tyttöjen osalta harrastajamäärillä mitattuna, kolme suurinta aluetta olivat Etelä, Keskimaa ja Pohjoinen. Näillä alueilla asui yhteensä 51 prosenttia ikäluokan pelaajista. Vastaavasti eniten poikapelaajia oli Etelässä, Länsirannikolla sekä Hämeessä. Näillä kolmella alueella asui yhteensä 59 prosenttia ikäluokan pelaajista. Kohdassa ”Muu” on kyse ulkomailla syntyneistä poikapelaajista, jotka olivat lunastaneet SJLn pelaajalisenssin kaudelle 2014-15. Suhteellisesti tarkasteltuna alhaisimmat osuudet, sekä tyttöjen (6 %) että poikien (4 %) kohdalla, esiintyivät Lapin alueella.

Kuva 1. Vuonna 2000 syntyneiden jääkiekon harrastajien suhteellinen jakaantuminen (%) SJLn alueille.

Syntymäkuukausittain tarkasteltuna, alkuvuoden aikana (1. ja 2. vuosineljännes) syntyneiden osuus oli suhteellisesti hieman suurempi, kuin loppuvuodesta syntyneiden (3. ja 4. vuosineljännes). Kuten Kuvasta 2 voidaan päätellä, alkuvuodesta syntyneiden (tammikuu - kesäkuu) osuus ikäluokasta oli 54 %, ja vastaavasti loppuvuodesta (heinäkuu - joulukuu) syntyneiden osuus oli 46 %. Tyttöjen ja poikien välillä ei havaittu eroja.

Kuva 2. Vuonna 2000 syntyneiden pelaajien jakaantuminen syntymäkuukausittain.

1.2 Kyselylomake

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselylomaketta. Ikäluokan Pohjola-leirille valitut poikapelaajat täyttivät kyselyn leirin aikana, kun taas muille ikäluokan pelaajille kysely toimitettiin postitse. Lomakkeen yhteydessä oli pelaajille ja heidän vanhemmilleen osoitettu saatekirje, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta, kyselylomakkeen sisällöstä sekä tietosuoja-asioista. Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista.

Kyselylomakkeella kerättiin monipuolista tietoa vuonna 2000 syntyneiden ikäluokan jääkiekon harrastajista. Seuraavassa esitellään tässä raportissa käsiteltäviä muuttujia.

Kehon pituus ja paino. Vastaajaa pyydettiin arvioimaan hänen senhetkinen pituutensa (cm) ja painonsa (kg).

Urheiluharrastuksen aloittaminen. Vastaajalta kysyttiin ensin, minkä ikäisenä hän oli aloittanut jääkiekkoharrastuksensa, sekä missä seurassa hän oli jääkiekon aloittanut. Seuraavaksi pelaajalta kysyttiin, oliko jääkiekko ollut hänen ensimmäinen urheiluseurassa aloittamansa laji. Mikäli näin ei ollut, häntä pyydettiin vielä tarkentamaan, mikä oli ollut hänen ensimmäinen urheiluseurassa aloittamansa laji, ja minkä ikäisenä hän oli harrastuksen aloittanut.

Vastaajaa pyydettiin myös palauttamaan mieleen, mitkä olivat olleet ne syyt, miksi hän oli aikanaan aloittanut nimenomaan jääkiekkoharrastuksen. Kaiken kaikkiaan hänelle annettiin yhdeksän eri vastausvaihtoehtoa sekä yksi avoin vastausvaihtoehto.

Pelipaikka. Pelaajan pääasiallista pelipaikkaa omassa joukkueessaan kysyttiin yhdellä kysymyksellä, johon hänen tuli vastata ympyröimällä oikea vaihtoehto (maalivahti, puolustaja tai hyökkääjä).

Harjoitteluun ja muuhun liikuntaan käytetty aika. Pelaajien harjoitteluun ja muuhun liikuntaan käyttämää aikaa kartoitettiin siten että heitä pyydettiin arvioimaan heidän harjoittelunsa ja muun liikunnan kerta- ja tuntimääriä viikossa. Pelaajat arvioivat yhtäältä (a) jääkiekkoon liittyvään harjoitteluun käyttämänsä aikaa (valmentajan vetämät jääharjoitukset, valmentajan vetämät oheisharjoitukset ja omatoimiset jääkiekkoharjoitukset) sekä toisaalta (b) muuhun urheilulliseen/ liikunnalliseen toimintaan käyttämänsä aikaa (valmentajan vetämät muiden lajien harjoitukset, liikunnallinen kerhotoiminta ja muiden lajien omatoiminen harjoittelu).

Tarkoituksena oli, että tutkimus tarjoaisi tietoa sekä sarjakauden aikana että sen ulkopuolella tapahtuvasta harjoittelusta. Tästä syystä vuosi (52 viikkoa) oli lomakkeessa jaettu neljään eripituisen jaksoon:

1. Sarjakausi	Lokakuu-maaliskuu	26 viikkoa
2. Ylimenokausi	Huhtikuu-kesäkuu	13 viikkoa
3. Lomakausi	Heinäkuu	5 viikkoa
4. Harjoituskausi	Elokuu-syyskuu	8 viikkoa

Pelimäärä. Pelaajia pyydettiin arvioimaan kuinka monta peliä he tulisivat pelaamaan sarjakaudella (lokakuu-maaliskuu) kaudella 2014-15.

Arvio harrastuksen jatkumisesta. Pelaajia pyydettiin arvioimaan, millä tasolla he uskoivat harrastavansa jääkiekkoa aikuisten sarjoissa. Vastausvaihtoehdot olivat seuraavat:

1. Kansainvälinen huipputaso
2. Liiga
3. Mestis
4. Suomi-sarja tai alemmat sarjatasot
5. Harrastekiekkok
6. En osaa sanoa
7. En aio jatkaa pelaamista aikuisten sarjoissa

Psykologiset itsearviointit. Lomakkeella kerättiin tietoa myös eräistä harrastamisen jatkumisen kannalta keskeisistä psykologisista tekijöistä. Kaikissa pelaajille esitetyissä kysymyksissä/ väittämässä arviointias- teikko oli 1-5.

Koetulla pätevyydellä tarkoitetaan henkilön vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa muodostamaa kä- sitystä omista taidoistaan ja osaamisestaan. Tässä tutkimuksessa koettua pätevyyttä mitattiin pyytämällä pelaajaa arvioimaan omia taitojaan jääkiekkoilijana verrattuna muihin samanikäisiin pelaajiin.

Motivaatiolla tarkoitetaan yleisesti ottaen kaikkien niiden syiden, eli motiivien (esim. vietit, tarpeet ja toiveet), kokonaisuutta, jotka johtavat toimintaan. Motivaatiota voidaan tarkastella jatkumona, jonka toisessa ääripäässä on amotivaatio. Tällöin kyse on tilanteesta, jossa henkilöllä ei ole minkäänlaisia mo- tiiveja jonkun tietyn asian aikaansaamiseksi. Jatkumon toisessa ääripäässä on sisäinen motivaatio. Si- säisesti motivoitunut henkilö toimii omasta tahdostaan ilman ulkopuolisia palkkioita tai rangaistuksia ja

osallistuminen toimintaan tuottaa hänelle erilaisia positiivisia elämyksiä ja kokemuksia. Amotivaation ja sisäisen motivaation välissä on ulkoinen motivaatio. Ulkoisesti motivoituneen henkilön käyttäytymisen syyt ovat lähtöisin jostakin muualta kuin itse toiminnasta. Hänen toimintansa pohjautuu pitkälti erilaisiin välillisiin seurauksiin, kuten palkkioiden (esim. taloudellinen hyöty, muiden arvostus tai hyvä terveys) saavuttamiseen ja/tai rangaistuksen välttämiseen. Tässä tutkimuksessa pelaajan motivaation määrää ja laatua mitattiin erityisellä motivaatiokyselyllä. Vastaajaa pyydettiin arvioimaan, minkä vuoksi hän haluaa pelata jääkiekkoa. Kaiken kaikkiaan arvioitavia väittämiä oli 28 (esim. ”Mielihyvän takia, jota saan jännittävistä kokemuksista”) joihin pelaajan tuli vastata arvioimalla, kuinka hyvin väittämä piti paikkansa hänen kohdallaan.

Pitkäjänteisyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä henkilön pyrkimystä kehittää omia taitojaan ja valmiuksiaan siitakin huolimatta, että toiminta ei ole aina välittömästi palkitsevaa. Pitkäjänteisyyttä mitattiin neljän väittämän avulla (esim. ”Yritän oppia tekemään asian hyvin silloinkin, kun toiminta on minusta tylsää”), joihin pelaajan tuli vastata arvioimalla, kuinka hyvin väittämä piti paikkansa juuri hänen kohdallaan.

Viihtymisellä viitataan tässä raportissa siihen, miten hyvin pelaaja viihtyy joukkueen harjoituksissa ja ottelutapahtumissa (esim. ”Joukkueemme jääkiekkoharjoituksissa on hauskaa”). Pelaajalle esitettiin viisi väittämää, joita hänen tuli arvioida sen mukaan, miten hyvin ne pitivät paikkansa hänen kohdallaan.

Edellä esitetyt psykologiset tekijät käsittelivät kaikki pelaajan näkemystä itsestään jääkiekkoilijana. Näiden lisäksi häntä pyydettiin arvioimaan myös hänen oman joukkueensa ilmapiiriä. Tähän tarkoitukseen käytettiin erityistä motivaatioilmastokyselyä, jonka avulla mitattiin ensinnäkin, missä määrin joukkueen jäsenet tukivat toistensa kehittymistä jääkiekkoilijoina (esim. ”Joukkueessamme pelaajat opettavat joukkueovereilleen uusia asioita”). Toiseksi, pelaajia pyydettiin arvioimaan myös, missä määrin joukkueen jäsenet arvostivat ja ottivat huomioon toistensa mielipiteet (esim. ”Joukkueessamme pelaajat saavat joukkueoverinsa tuntemaan itsensä arvokkaiksi”).

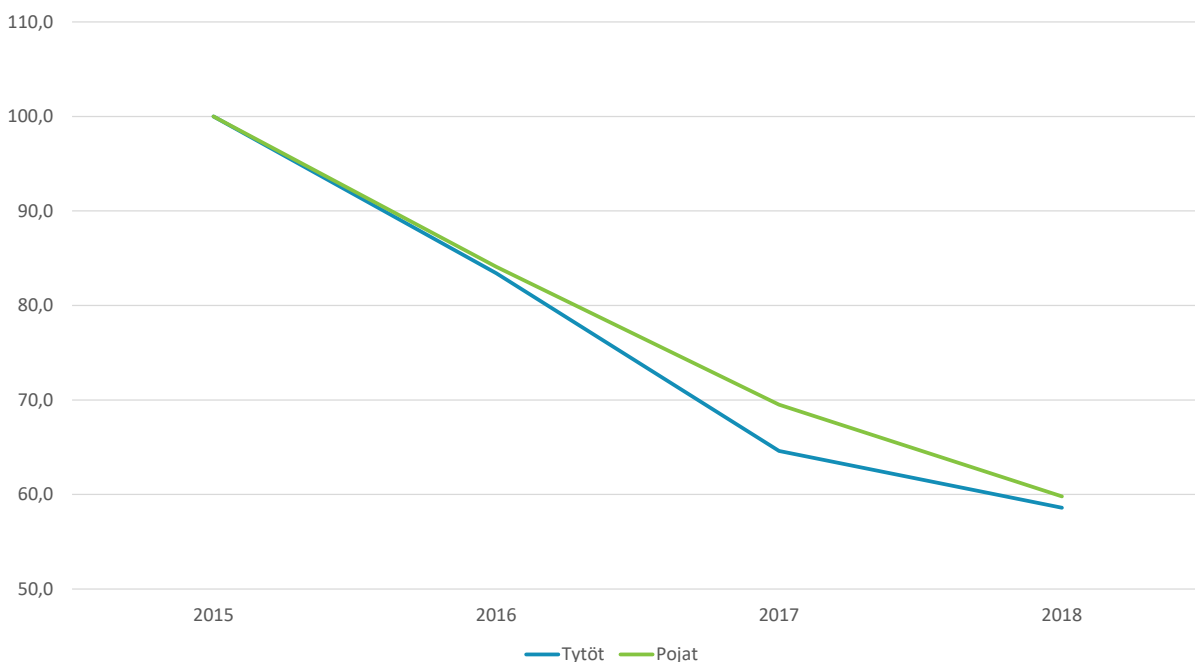
2 HARRASTUKSEN JATKUMINEN VUONNA 2000 SYNTYNEIDEN IKÄLUOKASSA

Lisenssirekisteristä koottiin seuraavat koko vuonna 2000 syntyneiden ikäluokkaa koskevat tiedot: (1) lunastettujen pelaajalisenssien vuotuiset lukumäärät aikavälillä 2015-18, (2) alueelliset erot lisenssien määrissä sekä (3) pelaajien syntymäkuukaudet. Tässä luvussa näitä seikkoja tarkastellaan suhteessa jääkiekkoharrastuksen jatkumiseen em. seurantajakson aikana.

2.1 Harrastusta jatkaneiden suhteelliset osuudet koko ikäluokassa vuonna 2018

Seurantaan osallistuneista vuonna 2000 syntyneistä tytöistä 59 prosenttia (n= 106) lunasti liiton pelaajalisenssin kaudelle 2017-18. Vastaavasti saman ikäluokan pojista 60 prosenttia (n=1337) lunasti pelaajalisenssin kyseiselle kaudelle. Kuten Kuva 3 osoittaa, seurantajaksolla 2015-2018 lisenssimäärien muutokset olivat varsin samanlaiset tytöillä ja pojilla.

Kaudelle 2017-18 lisenssin lunastaneista tytöistä noin 9 prosenttia (n= 9) pelaajista oli pitänyt seurantajakson aikana yhden tai kahden kauden mittaisen tauon jääkiekosta. Vastaava osuus pojista oli hieman alhaisempi, eli noin 5 prosenttia (n= 70). Aineistosta ei sinänsä käy ilmi, mitkä ovat olleet yleisimmät syyt harrastuksen keskeytymiseen. Oletettavaa kuitenkin on, että taustalla on saattanut usein olla loukkaantuminen tai jokin muu terveydellinen este.

Kuva 3. Jatkaneiden pelaajien suhteellinen osuus (%) ikäluokasta.

2.2 Harrastusta jatkaneiden pelaajien suhteelliset osuudet SJLn alueilla vuonna 2018

Tytöissä selvästi korkein jatkamisprosentti oli Länsirannikon alueella (80 %). Keskimaan ja Savo-Karjalan alueilla jatkamisprosentit olivat yli 60 (66 % ja 64 %). Sen sijaan Lapin alueella ainoastaan 20 prosenttia pelaajista jatkoi harrastustaan 18-vuotiaaksi asti. On tosin huomioitava, että jo seurannan alussa (kausi 2014-15) ainoastaan 10 tyttöä oli lunastanut liiton pelaajalisenssin Lapin alueella.

Pojissa korkein jatkamisprosentti oli Etelässä (63 %). Niin ikään yli 60 prosenttia poikapelaajista jatkoi harrastustaan 18-vuotiaaksi asti seuraavilla alueilla: Keskimaa, Häme, Kymi-Saimaa sekä Länsirannikko. Kaikkein alhaisin jatkamisprosentti oli Lapin alueella (34 %).

2.3 Harrastuksen jatkaminen ja syntymäkuukausi

Tytöillä alkuvuodesta (1. ja 2. vuosineljännes) syntyneiden pelaajien jatkamisprosentti (56 %) oli odotusten vastaisesti hieman alhaisempi kuin loppuvuodesta (3. ja 4. vuosineljännes) syntyneiden pelaajien jatkamisprosentti (62 %). Eroa selittää tyttöjen vähäinen lukumäärä ikäluokassa, mikä vaikeuttaa luottavien johtopäätösten tekemistä.

Toisin kuin tytöillä, pojilla alkuvuodesta syntyneiden pelaajien jatkamisprosentti (61 %) oli jonkin verran korkeampi kuin loppuvuodesta syntyneillä pelaajilla (59 %). Eroa selittää ainakin osittain se seikka, että alkuvuodesta syntyneet pojat olivat olleet 14-15 vuotiaina noin 3 cm ja 3 kg pitempiä ja painavampia kuin loppuvuodesta syntyneet pojat. Tytöillä vastaavaa eroa ei havaittu.

3 KYSELYN TULOKSET

Tässä luvussa tarkastellaan kyselylomakkeella kerätystä aineistosta johdettuja tutkimustuloksia. Kyseessä on siis otos koko vuonna 2000 syntyneiden pelaajien muodostamasta perusjoukosta (N= 2417).

3.1 Tutkimuksen vastausprosentit

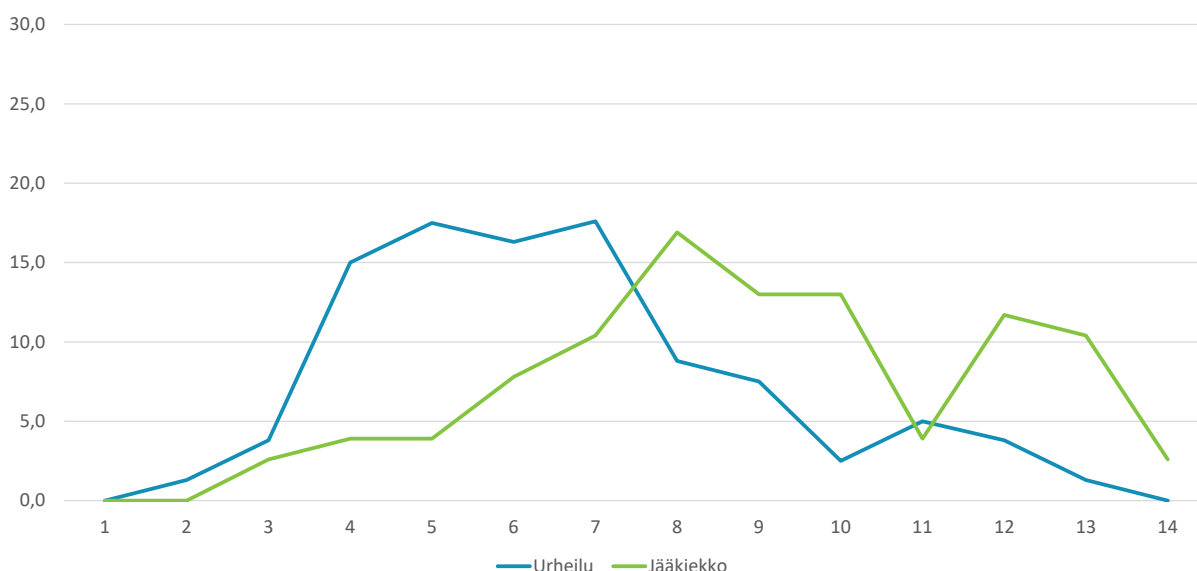
Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastasi yhteensä 756 pelaajaa, joista tyttöjä oli 79 ja poikia 677. Tyttöjen vastausprosentti oli 44 prosenttia. Poikien vastausprosentti oli selvästi tyttöjä alhaisempi, eli 30 prosenttia.

3.2 Taustatietoa kyselyyn vastanneista pelaajista

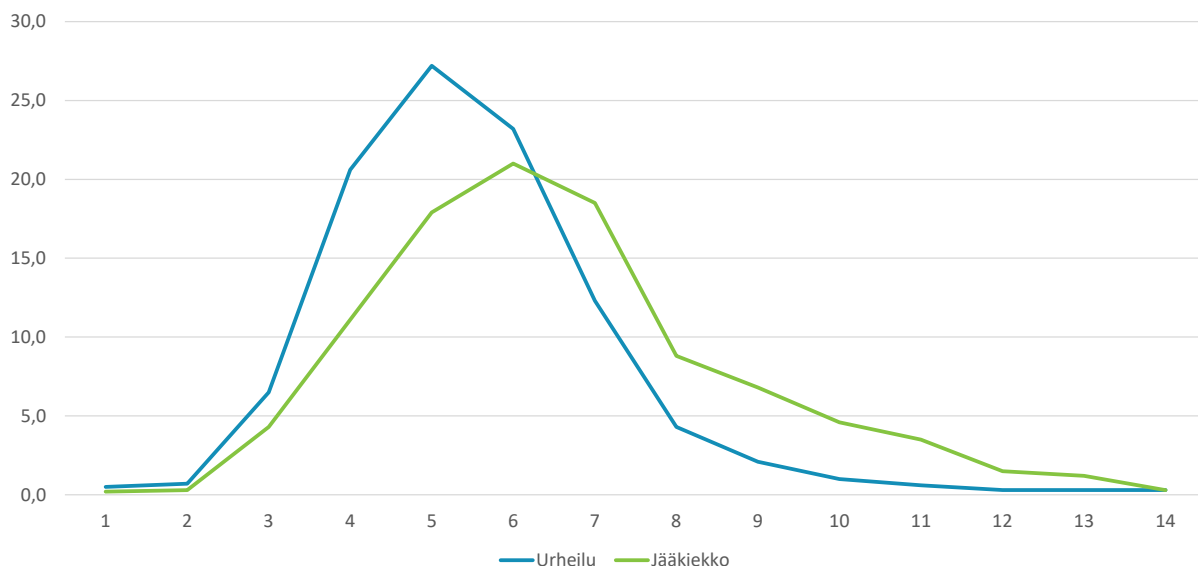
Pituus ja paino. Kyselyyn vastanneiden tyttöjen keskipituus oli 165,4 cm ja keskipaino 59,6 kg. Poikien keskipituus oli puolestaan 173,0 cm ja keskipaino 63,5 kg.

Urheiluharrastuksen aloittaminen. Tytöt olivat aloittaneet urheiluharrastuksen seurassa keskimäärin 6,6 vuotiaana. Kyselyyn vastanneista tytöistä 41 prosentilla (n= 33) ensimmäinen seurassa aloitettu urheilulaji oli nimenomaan jääkiekko. Muista lajeista suosituin aloituslaji oli ollut jalkapallo (15 %). Nimenomaisesti jääkiekkoharrastuksen keskimääräinen aloitusikä oli ollut 9,0 vuotta.

Kyselyyn vastanneiden poikien urheiluharrastus oli alkanut keskimäärin 5,5 vuotiaana, toisin sanoen, noin vuoden tyttöjä aiemmin. Noin 56 prosentilla (n= 377) jääkiekko oli ollut ensimmäinen urheiluseurassa aloitettu laji. Kuten tyttöjenkin keskuudessa, myös poikien keskuudessa muista lajeista suosituin aloituslaji oli ollut jalkapallo (30 %). Jääkiekkoharrastuksen keskimääräinen aloitusikä oli ollut 6,6 vuotta, eli lähes 2,5 vuotta aiemmin, kuin tyttöpelaajilla.

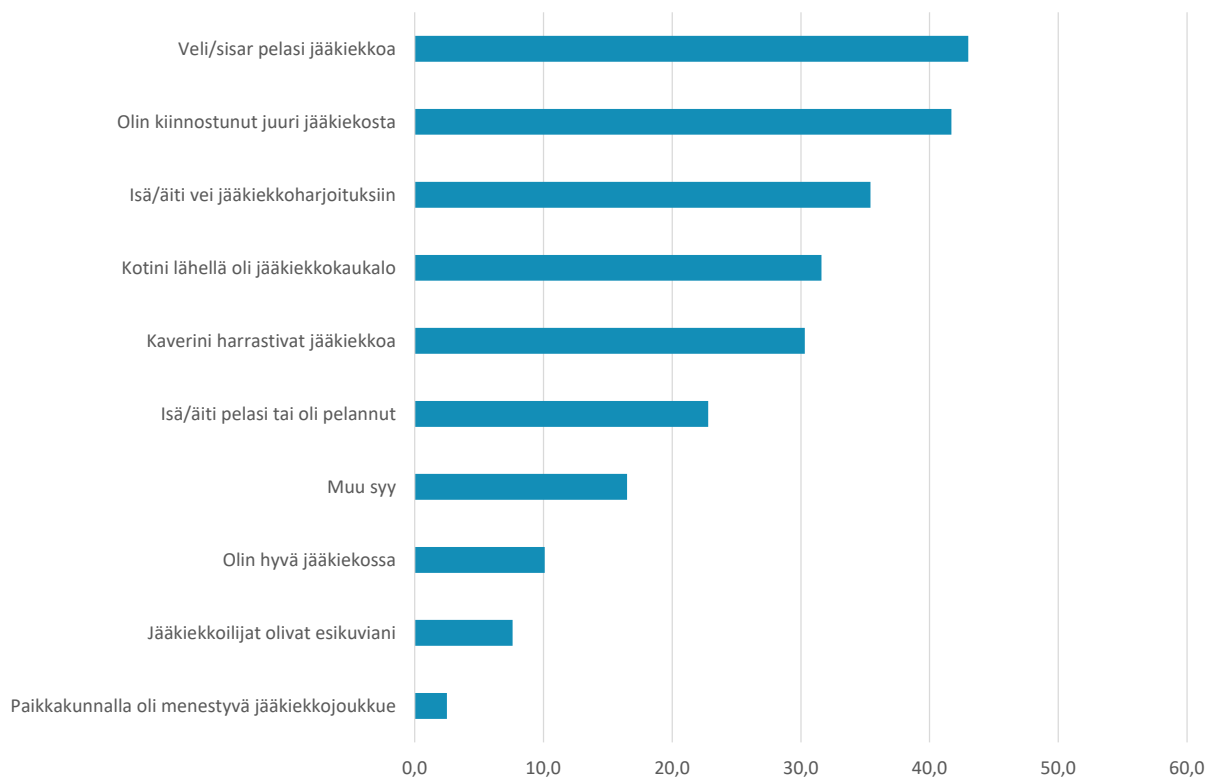

Kuva 4. Urheilu- ja jääkiekkoharrastuksen aloittaminen: Tytöt.

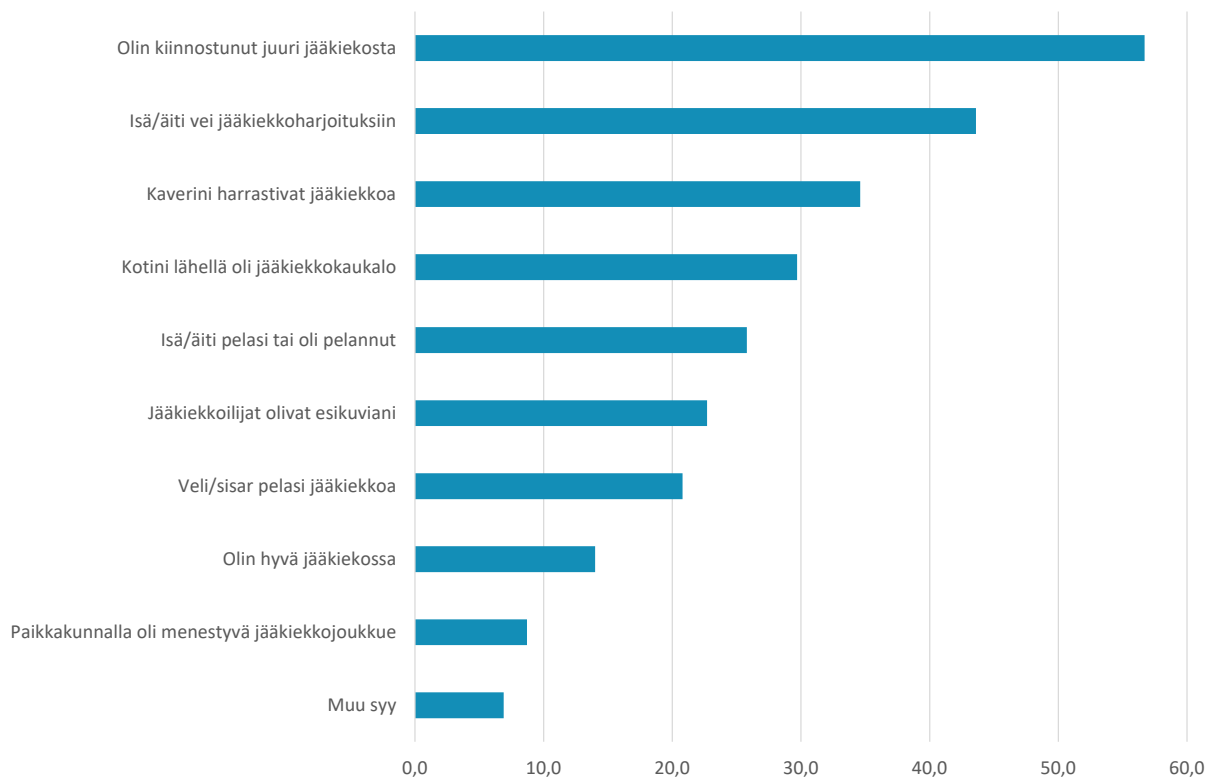

Kuva 5. Urheilu- ja jääkiekkoharrastuksen aloittaminen: Pojat.

Vertailtaessa tyttöjen ja poikien jääkiekkoharrastuksen aloittamisiin jakaumia (Kuva 4 ja Kuva 5), voidaan huomata, että tytöillä aloittamisiin jakauma on ensinnäkin tasaisempi. Pojilla sen sijaan erottuu varsin selkeä huippu, joka ajoittuu ikävuosiin 4-7. Noin 69 prosenttia kyselyyn vastanneista pojista oli aloittanut jääkiekon seurassa ko. ikävaiheessa. Toinen merkittävä ero on, että poikiin (55 %) verrattuna, selvästi harvempi (18 %) tyttö oli aloittanut jääkiekon ennen kouluikää. Kaiken kaikkiaan varhaista lajiin kiinnittymistä kuvaa hyvin, että tyttöjen keskuudessa 72 prosenttia vastaajista oli aloittanut jääkiekon viimeistään 10-vuotiaana. Vastaavasti peräti 94 prosenttia kyselyyn vastanneista pojista oli aloittanut harrastuksensa viimeistään 10-vuotiaana.

Kuva 6. Jääkiekkoharrastuksen aloittamissyyt: Tytöt.

Kuva 7. Jääkiekkoharrastuksen aloittamissyöt: Pojat.

Harrastuksen aloittamisen syyt. Sekä tyttöjen että poikien keskuudessa kolme aloittamissyötä keräsi yli 33 prosentin ”kannatuksen” (Kuva 6 ja Kuva 7). Sekä tytöillä että pojilla itse lajin kiinnostavuus (tytöt: 42 %; pojat: 57 %) ja vanhempien rooli harrastuksen aloittamisessa (35 %; 44 %) nousivat keskeisimmiksi aloittamisen syiksi. Tytöillä myös veljen tai sisaren merkitys (43 %) korostui oman harrastamisen taustalla, kun taas pojilla kyseinen syy nousi harvemmin esille (21 %). Pojat puolestaan nostivat hieman useammin esille kaverien merkityksen harrastamisen aloittamisessa (35 %) kuin tytöt (30 %).

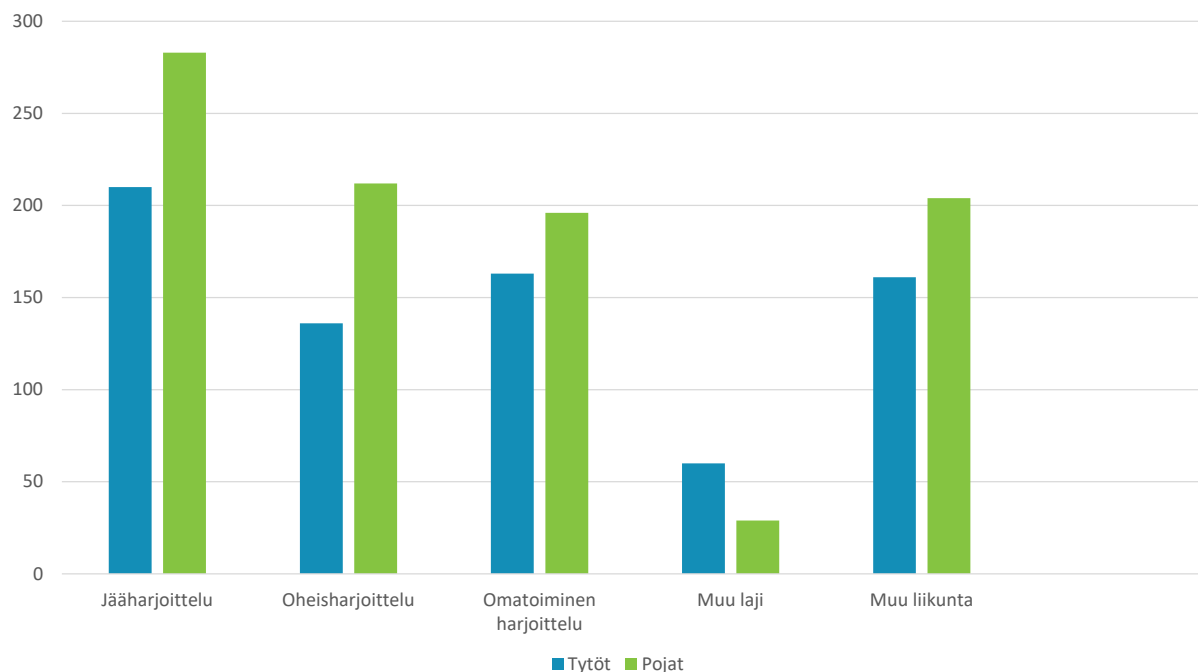
Se seikka, että paikkakunnalla olisi ollut aikuisten sarjoissa menestyvä joukkue, ei näyttänyt olevan merkittävä tekijä jääkiekon aloittamisen syynä (3 % ja 9 %). Tämä saattaa luonnollisesti heijastella myös sitä, että läheskään kaikilla paikkakunnilla ei ole yksinkertaisesti ollut aikuisten joukkuetta.

Mielenkiintoisena havaintona voidaan myös todeta, että pojilla jääkiekkoilijat olivat esikuvina vaikuttaneet selvästi useammin jääkiekkoharrastuksen aloittamiseen verrattuna tyttöihin (8 %; 23 %).

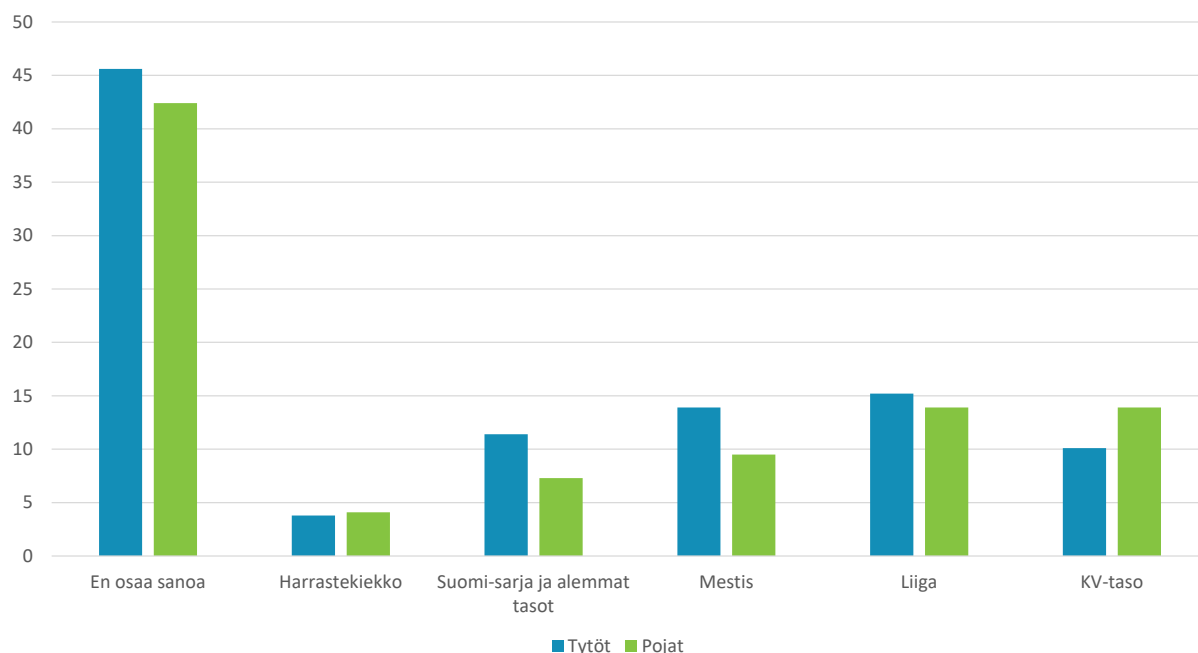
Pelipaikka. Kyselyyn vastasi 102 (14 %) maalivahtia, 274 (36 %) puolustajaa sekä 380 (50 %) hyökkääjää. Tyttöjen ja poikien välinen vertailu osoitti, että tyttöjen aineistossa puolustajia oli suhteellisesti enemmän kuin poikien aineistossa. Vastaavasti maalivahtien osuus oli tyttöjen aineistossa suhteellisesti pienempi kuin poikien aineistossa. Hyökkääjien suhteelliset lukumäärät olivat varsin samanlaiset tyttöjen ja poikien aineistoissa.

Harjoitteluun ja liikuntaan käytetty aika. Kuten Kuvasta 8 voidaan päätellä, kyselyyn vastanneet pojat käyttivät 14-15-vuotiaina harjoitteluun ja liikuntaan vuositasona lähes 200 tuntia enemmän kuin tytöt. Kaiken kaikkiaan pojilla kokonaistuntimäärä oli noin 920 tuntia vuodessa; tyttöjen kokonaistuntimäärä vuodessa oli noin 730 tuntia. Suurimmat erot voitiin todeta lajiharjoittelun ja lajiin liittyvän ohjatun oheisharjoittelun määrissä. Vastaavasti tytöt käyttivät hieman enemmän aikaa muiden lajien ohjattuun harjoitteluun.

Edellä esitettyjä tuntimääriä tarkasteltaessa on huomioitava, että ne koskevat ainoastaan harjoittelua sekä muuta liikunnan harrastamista; niissä ole huomioitu kilpailutoimintaan liittyvää ajankäyttöä.

Kuva 8. Urheiluun ja liikuntaan käytetty aika (h/vuosi).

Kuva 9. Taso, jolla uskoo pelaavansa jääkiekkoa aikuisiällä.

Pelimäärä. Kyselyyn vastanneet tytöt arvioivat pelaavansa kaudella 2014-15 keskimäärin 33,4 peliä. Vastaavasti kyselyyn vastanneet pojat arvioivat pelaavansa ko. kaudella noin 34,0 peliä.

Tulevaisuus jääkiekon parissa. Joka neljäs (25 %) tyttö ja pojista runsas kolmasosa (36 %) uskoi pelaavansa aikuisena joko kansallisella tai kansainvälisellä huipulla (Kuva 9). Toisena merkittävänä havaintona

voidaan todeta, että niin tyttöjen (46 %) kuin poikienkin (42 %) keskuudessa neljä kymmenestä pelaajasta ei vielä 14-15-vuotiaana osannut/ halunnut arvioida, millä tasolla he pelaisivat siirryttyään aikuisten sarjoihin.

Kukaan kyselyyn vastanneista tytöistä ei ilmaissut lopettavansa jääkiekkoa ennen siirtymistä aikuisten sarjoihin; 8 poikapelaajaa ilmoitti, ettei aio jatkaa pelaamista juniorivuosien jälkeen.

3.3 Harrastuksen jatkumiseen vaikuttavia tekijöitä

Seuraavaksi tarkastellaan erilaisia jääkiekkoharrastuksen jatkumiseen vaikuttavia tekijöitä. Kuten edellä todettiin, kyselyyn vastanneiden tyttöjen lukumäärä (n= 79) jäi varsin alhaiseksi. Ottaen huomioon, että alhainen vastausmäärä saattaa usein vaikuttaa niin tulosten luotettavuuteen kuin yleistettävyyteenkin, jääkiekkoharrastuksen jatkumiseen vaikuttavia tekijöitä tarkastellaan jäljempänä ainoastaan poikien osalta.

Pituus ja paino. Harrastustaan jatkaneet poikapelaajat olivat olleet 14-15-vuotiaina hieman pidempiä, kuin harrastuksensa myöhemmin lopettaneet pelaajat. Ero oli kuitenkin varsin pieni (1,2 cm). Sama pätee myös kehon painoon: jatkaneet pelaajat olivat olleet 14-15-vuotiaina hieman painavampia verrattuna myöhemmin jääkiekon lopettaneisiin pelaajiin, mutta ero (1,3 kg) oli niin ikään varsin pieni. Kaiken kaikkiaan pituudeltaan tai painoltaan alimpaan kolmannekseen kuuluvista pelaajista 70 prosenttia oli jatkanut harrastustaan, kun vastaavasti 2. ja 3. kolmannekseen kuuluvista pelaajista 75 prosenttia oli jatkanut jääkiekon pelaamista seurassa 18-vuotiaaksi asti.

Jääkiekon aloittamisikä. Kyselyyn vastanneet poikapelaajat jaettiin kolmeen ryhmään jääkiekkoharrastuksen aloittamisikänsuhteen. Luokat määriteltiin seuraavasti

- Luokka 1: Alle kouluikäisenä jääkiekon aloittaneet (n= 381)
- Luokka 2: 7-9 vuotiaana jääkiekon aloittaneet (n= 222)
- Luokka 3: 10-14 vuotiaana jääkiekon aloittaneet (n= 73)

Tulokset osoittivat, että mitä aikaisemmin harrastus oli aloitettu, sitä suuremmalla todennäköisyydellä jääkiekon pelaaminen seurassa oli jatkunut vähintään 18-vuotiaaksi asti. Alle kouluikäisenä jääkiekon aloittaneista pelaajista (Luokka 1) 79 % oli jatkanut harrastustaan vielä 18-vuotiaana. Vastaavat suhteelliset osuudet kahdessa muussa luokassa olivat 68 % (Luokka 2) ja 64 % (Luokka 3).

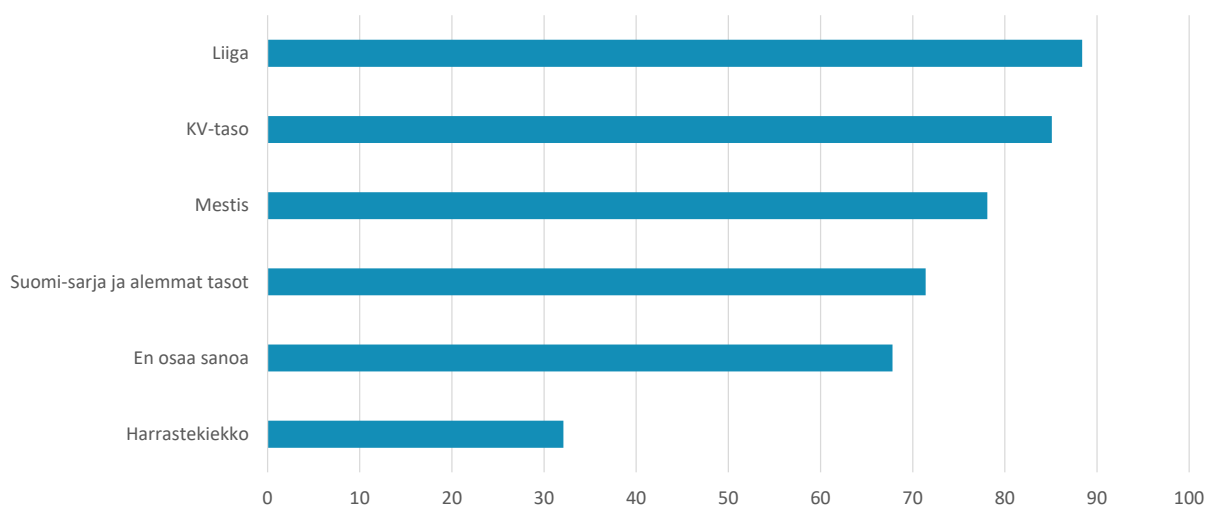
Sillä, oliko jääkiekko ollut ensimmäinen urheiluseurassa aloitettu laji, ei näyttänyt olevan merkittävää yhteyttä harrastuksen jatkumiseen. Niiden pelaajien keskuudessa, jotka olivat aloittaneet urheiluharrastuksensa nimenomaan jääkiekkoseurassa, jatkamisprosentti (75 %) oli lähes sama kuin niiden pelaajien keskuudessa, jotka olivat aloittaneet urheiluharrastuksensa jonkun muun lajin parissa (73 %).

Pelipaikka. Kaikkein korkein jatkamisprosentti havaittiin maalivahdeilla: 77 % kyselyyn osallistuneista maalivahdeista oli jatkanut pelaamista koko seurantajakson ajan. Puolustajista harrastustaan oli jatkanut 74 % vastaajista. Hyökkääjistä puolestaan oli edelleen mukana harrastustoiminnassa 73 % vastanneista. Erot olivat kuitenkin varsin pieniä.

Seuranvaihto. Niiden pelaajien keskuudessa, jotka eivät pelanneet kaudella 2014-15 siinä seurassa, mis-

sä olivat jääkiekon aloittaneet, jatkamisprosentti oli hieman korkeampi. Näistä pelaajista 77 % vastaajista pelasi jääkiekkoa vielä kaudella 2017-18. Vastaavasti niistä pelaajista, jotka edelleen pelasivat samassa seurassa, missä olivat jääkiekon aloittaneet, 71 % vastanneista oli lunastanut pelaajalisenssin kaudelle 2017-18.

Arvioitu harrastamisen taso aikuisten sarjoissa. Kaikkein todennäköisimmin jääkiekon harrastaminen oli jatkunut niiden pelaajien keskuudessa, jotka olivat 14-15-vuotiaina arvioineet pelaavansa aikuisiällä Liigassa (88 %) tai kansainvälisellä huipputasolla (85 %). Alhaisin jatkamisprosentti (32 %) oli ”Harrastekiekko” vaihtoehdon valinneiden pelaajien keskuudessa. Kuten Kuvassa 10 näkyy, ”En osaa sanoa” vaihtoehdon valinneistakin vastaajista 68 % oli jatkanut harrastustaan kaudella 2017-18.

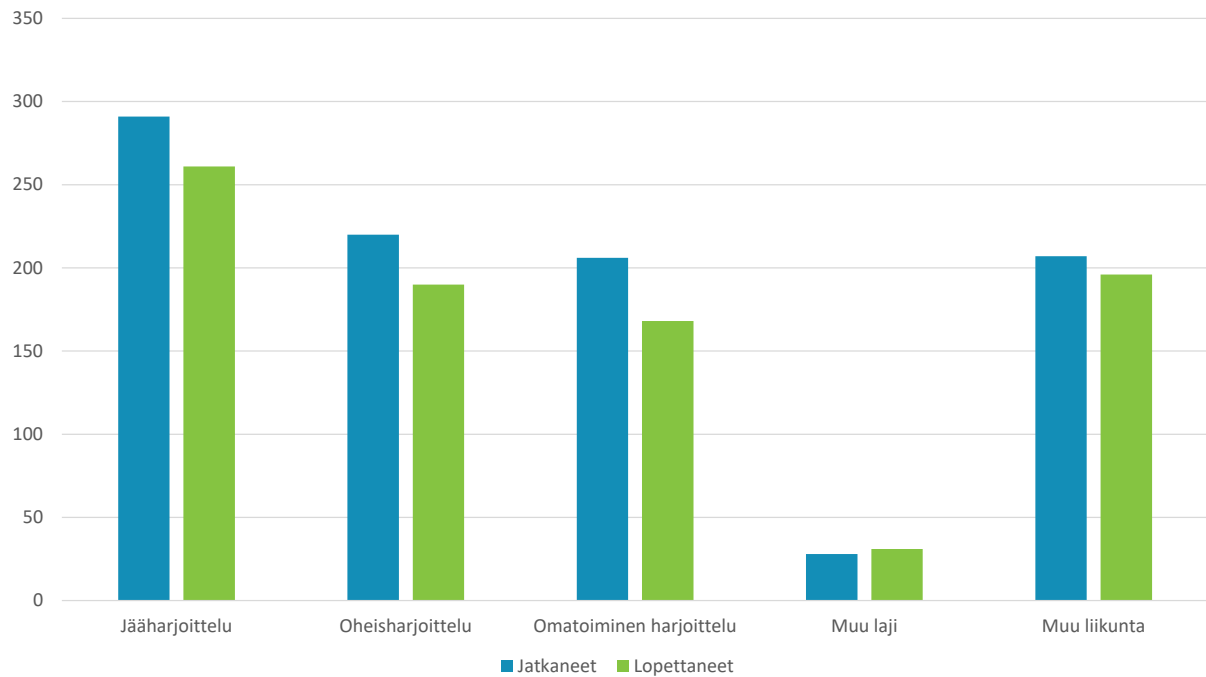

Kuva 10. Harrastuksen jatkamisprosentti suhteessa siihen, millä tasolla on arvioinut pelaavansa jääkiekkoa aikuisiällä.

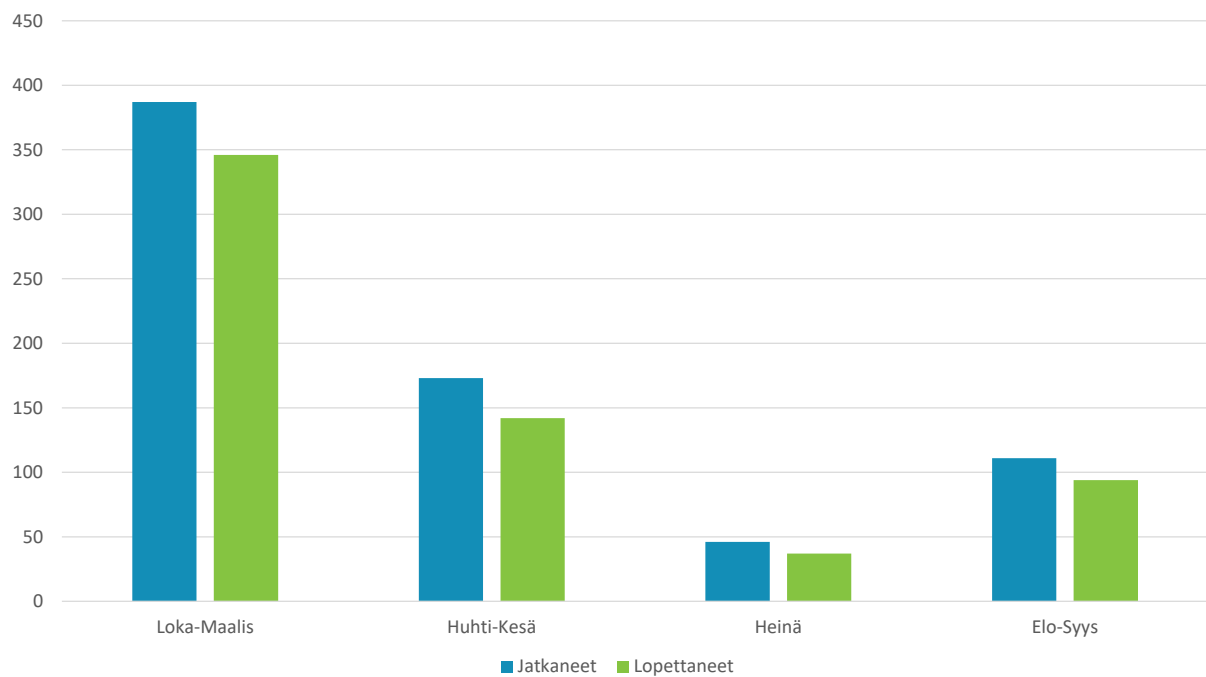
Harjoitteluun ja liikuntaan käytetty aika. Kaiken kaikkiaan jatkaneet pelaajat olivat käyttäneet 14-15-vuotiaina vuoden aikana harjoitteluun ja liikuntaan enemmän aikaa kuin myöhemmin jääkiekon lopettaneet pelaajat (Kuva 11). Vuositasolla tuntimääräinen ero oli keskimäärin noin 106 tuntia, mikä on keskiarvojen vertailuun perustuvana erona varsin merkittävä. Havaittu ero selittyy pitkälti jääkiekkoon liittyvän harjoittelun määrällä. Omatoimisen (jääkiekko-)harjoittelun osalta jatkaneilla pelaajilla tuntimäärä oli ollut 14-15-vuotiaana noin 18 prosenttia suurempi kuin myöhemmin lopettaneilla pelaajilla. Myös ohjatun oheisharjoittelun (+14 %) sekä ohjatun lajiharjoittelun (+10 %) määrät olivat merkittävästi suurempia harrastustaan jatkaneiden pelaajien keskuudessa.

Kuvassa 12 on esitetty nimenomaisesti jääkiekkoon liittyvään harjoitteluun käytetyn ajan jakaantumista eri jaksoille vuoden aikana. Tarkasteltaessa jääkiekon harrastamista jatkaneiden ja sen lopettaneiden pelaajien harjoitteluun käytettyjä tuntimääriä 14-15-vuotiaina, voidaan todeta, että pienimmillään ero oli sarjakaudella (1,6 tuntia/vko). Vastaavasti heinäkuussa ero oli viikkotasolla 1,8 tuntia. Suurimmillaan erot olivat ylimenokaudella (2,1 tuntia/vko) sekä harjoituskaudella (2,4 tuntia/vko).

Pelimäärä. Harrastustaan jatkaneet pelaajat olivat arvioineet pelaavansa kaudella 2014-15 enemmän pelejä (35,6 peliä) kuin myöhemmin harrastuksensa lopettaneet pelaajat (29,2 peliä).

Kuva 11. Urheiluun ja liikuntaan käytetty aika (h/vuosi): Jatkaneet vs. lopettaneet pelaajat.

Kuva 12. Jääkiekon lajiharjoitteluun käytetty aika (h/vuosi): Jatkaneet vs. lopettaneet pelaajat.

4 PSYKOLOGISET TEKIJÄT HARRASTUKSEN JATKUMISEN TAUSTALLA

4.1 Koettu pätevyys

Tulosten tarkastelu osoitti, että 14-15-vuotiaana arvioitu henkilökohtainen taitotaso suhteessa muihin ikäluokan poikapelaajiin oli selkeästi yhteydessä harrastuksen jatkumiseen vielä 18-vuotiaana. Oman pätevyytensä keskimääräistä paremmaksi arvioineista pelaajista 84 % oli jatkanut jääkiekon pelaamista seurassa vielä 2017-18 kaudella. Vastaavasti keskitasoiseksi pätevyytensä arvioineista pelaajista 61 % oli jatkanut harrastustaan koko seurantajakson ajan. Kaikkein alhaisin jatkamisprosentti (56 %) oli niiden pelaajien keskuudessa, jotka olivat arvioineet koetun pätevyytensä keskimääräistä heikommaksi. Tulokset ovat odotusten mukaisia, ja korostavat koetun pätevyyden merkitystä jääkiekkoharrastuksen jatkumisen suhteen.

4.2 Motivaatio

Vertailtaessa jatkaneita ja jääkiekon lopettaneita pelaajia, voitiin havaita, että 14-15-vuotiaana arvioidulla ulkoisella motivaatiolla ei ollut merkitystä harrastuksen jatkumisen suhteen. Sen sijaan sisäisen motivaation määrä erotteli jatkaneita ja lopettaneita pelaajia. Tulokset korostavat sisäisen motivaation merkitystä harrastuksen jatkumisen suhteen.

Kaikkein selkeimmin ryhmiä erotteli kuitenkin amotivaation määrä – siitäkin huolimatta, että myös harrastuksensa lopettaneet arvioivat 14-15-vuotiaana oman amotivaatiotasonsa varsin alhaiseksi. Harrastustaan edelleen 18-vuotiaana jatkaneet pelaajat olivat arvioineet 14-15-vuotiaana amotivaatiotasonsa selvästi alhaisemmaksi, kuin ne pelaajat, jotka olivat myöhemmin lopettaneet jääkiekon pelaamisen seurassa. Tulos osoittaa, että myöhemmin harrastuksensa lopettaneiden keskuudessa oli esiintynyt enemmän epäilyjä omien taitojensa ja valmiuksiensa suhteen tai liittyen siihen, onko heidän paikkansa ylipääntään jääkiekossa tai urheilussa.

4.3 Pitkäjänteisyys

Harrastustaan jatkaneet pelaajat olivat arvioineet 14-15-vuotiaana pitkäjänteisyytensä paremmaksi kuin ne pelaajat, jotka olivat lopettaneet jääkiekon pelaamisen seurantajakson aikana. Tulos korostaa sitä, että yhtenä merkittävänä harrastuksen jatkumisen edellytyksenä on halu harjoitella ja kehittää itseään silloinkin, kun harjoittelun tulokset eivät ole välittömästi näkyvillä tai toiminta tuntuu vaikealta ja/tai tylsältä.

4.4 Viihtyminen

Jääkiekon pelaamista jatkaneet pelaajat olivat arvioineet 14-15-vuotiaana viihtymisensä seuran harjoituksissa ja pelitapahtumissa paremmaksi, kuin ne pelaajat, joiden harrastus oli päättynyt ennen kautta 2017-18. Tulokset tukevat näkemystä, että harjoituksissa ja pelitapahtumissa vallitsevalla positiivisella ilmapiirillä on suotuisa ja kauaskantoinen vaikutus harrastuksen jatkumiseen.

4.5 Joukkueen ilmapiiri

Harrastustaan edelleen 18-vuotiaana jatkaneet pelaajat olivat kokeneet joukkueensa pelaajien keskuudessa vallitsevan ilmapiirin positiivisemmaksi kuin myöhemmin jääkiekon lopettaneet pelaajat. Jatkaneet pelaajat olivat arvioineet 14-15-vuotiaana, että oman joukkueen pelaajat opettivat ja auttoivat toisiaan enemmän, kun vertailukohtana olivat jääkiekon lopettaneiden pelaajien arvoinnit. Niin ikään he olivat kokeneet voimakkaammin, että joukkueen jäsenet arvostivat ja ottivat huomioon toistensa mielipiteet. Tulokset osoittavat, että joukkueen jäsenten toisilleen osoittama tuki sekä keskinäinen arvostus ja kunioitus ovat merkittäviä tekijöitä myös jääkiekkoharrastuksen jatkumisen näkökulmasta tarkasteltuna.

5 YHTEENVETO

1. Kaiken kaikkiaan 60 prosenttia vuonna 2014 pelaajalisenssinsä lunastaneista 14-15-vuotiaista pelaajista oli jatkanut jääkiekon pelaamista vielä kaudella 2017-18. Tyttöjen ja poikien jatkamisprosentteissa ei ollut merkittävää eroa.
2. Jääkiekkoharrastuksen jatkumisessa oli varsin suuria alueellisia eroja. Tyttöjen kohdalla alueelliset jatkamisprosentit vaihtelivat 20-80 prosentin välillä ja poikienkin kohdalla 34-62 prosentin välillä.
3. Syntymäkuukaudella ei havaittu olevan selkeää yhteyttä poikien harrastuksen jatkumiseen. Tyttöillä alkuvuodesta syntyneiden pelaajien jatkamisprosentti oli yllättäen hieman alhaisempi kuin loppuvuodesta syntyneiden pelaajien jatkamisprosentti. Kyseinen ero lienee yhteydessä tyttöjen alhaiseen lukumäärään ikäluokassa, toisin sanoen, kyseinen yhteys ei ole niin voimakas, että se ilmenisi vielä näin pienellä otoksella.
4. Pituudeltaan tai painoltaan 1. kolmannekseen (= alhaisin keskipituus/ keskipaino) kuuluvista poikapelaajista 70 prosenttia oli jatkanut harrastustaan, kun vastaavasti 2. ja 3. kolmannekseen kuuluvista kookkaammista poikapelaajista 75 prosenttia oli jatkanut jääkiekon pelaamista seurassa 18-vuotiaaksi asti.
5. Mitä aikaisemmin jääkiekkoharrastus oli aloitettu, sitä suuremmalla todennäköisyydellä jääkiekon pelaaminen seurassa oli jatkunut vähintään 18-vuotiaaksi asti. Alle kouluikäisenä jääkiekon aloittaneista poikapelaajista 79 prosenttia oli jatkanut harrastustaan vielä kaudella 2017-18, kun taas 10-14 vuotiaana jääkiekon aloittaneista poikapelaajista 64 % oli jatkanut pelaamista vielä kyseisellä kaudella.
6. Sillä, oliko jääkiekko ollut ensimmäinen urheiluseurassa aloitettu laji, ei näyttänyt olevan merkittävää yhteyttä poikapelaajien harrastuksen jatkumiseen.
7. Kaikkein todennäköisimmin jääkiekon harrastaminen oli jatkunut niiden poikapelaajien keskuudessa, jotka 14-15-vuotiaana olivat arvioineet pelaavansa aikuisiällä Liigassa (88%) tai kansainvälisellä huipputasolla (85 %). Alhaisin jatkamisprosentti (32 %) oli "Harrastekiekko" vaihtoehdon valinneiden pelaajien keskuudessa.
8. Harrastustaan jatkaneet poikapelaajat olivat käyttäneet 14-15-vuotiaana vuoden aikana harjoitteluun ja muuhun liikuntaan enemmän aikaa kuin myöhemmin jääkiekon lopettaneet pelaajat. Vuositasolla tuntimääräinen ero oli keskimäärin 106 tuntia. Havaittu ero selittyy pitkälti nimenomaisesti jääkiekkoon liittyvän harjoittelun määrällä. Esimerkiksi omatoimisen harjoittelun osalta jatkaneilla pelaajilla tuntimäärä oli ollut 14-15-vuotiaana noin 18 prosenttia suurempi kuin myöhemmin lopettaneilla pelaajilla.
9. Harrastustaan jatkaneet poikapelaajat olivat arvioineet pelaavansa kaudella 2014-15 enemmän pelejä (35,6 peliä) kuin myöhemmin harrastuksensa lopettaneet pelaajat (29,2 peliä).
10. Psykologisten tekijöiden analyysi osoitti, että poikapelaajan koetulla pätevyydellä, motivaatiolla, pitkäjänteisyydellä sekä harrastuksen parissa viihtymisellä on varsin kauaskantoisia seurauksia suhteessa harrastuksen jatkumiseen. Niin ikään joukkueen ilmapiirillä näytti olevan merkitystä poikapelaajan harrastuksen jatkumiseen.